d.d. 10 september 2020

Schriftelijke vragen art 41 RvO van fractie Hart voor Hilversum over de wijziging van het woonplaatsbeginsel

Geacht college,

Het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet regelt welke gemeente financieel verantwoordelijk is voor de jeugdhulp. Omdat het vaak moeilijk is om te bepalen welke gemeente verantwoordelijk is, gaat het woonplaatsbeginsel wettelijk veranderen. Vanwege de coronacrisis en herijking van het gemeentefonds wordt de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet 1.) uitgesteld van 1 januari 2021 naar 1 januari 2022.

Financiering van Jeugdzorg gebeurt nu door de gemeente waar de ouder met gezag van de betreffende jeugdige woont. Dit wordt per 1 januari 2022 de woonplaats van de jeugdige zelf volgens de Basisregistratie Personen (BRP). Er is breed draagvlak onder jeugdhulpaanbieders en gemeenten voor het aanpassen van het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet. In het nieuwe woonplaatsbeginsel hoeft voor het bepalen van de verantwoordelijke gemeente het gezag dus niet meer te worden uitgezocht en wordt voor de woonplaats aangesloten bij de Basisregistratie Personen (BRP). Deze definitie (die van toepassing is voor jeugdhulp *zonder verblijf*) is duidelijker en eenvoudiger. Bij jeugdhulp *met verblijf* is het uitgangspunt dat als woonplaats geldt de gemeente waar de jeugdige onmiddellijk voorafgaande aan zijn verblijf zijn woonadres in de zin van de Wet Basisregistratie Personen had. De gemeente waar de jeugdige vandaan komt, blijft dus verantwoordelijk voor de jeugdige en voor de kosten van de jeugdhulp voor deze jeugdige.

Aanleiding voor de wetswijziging zijn:

1. **Er moet altijd bepaald worden waar het gezag ligt**. Het gezagsregister moet geraadpleegd worden. Dat is niet altijd actueel en een beoordeling van de uitspraken is nodig om het gezag vast te stellen. Dit is tijdsintensief.
2. **Definitie van woonplaats is te globaal.** De wet definieert de woonplaats als de plaats waar de ‘woonstede’ zich bevindt. Dit is te globaal. Bij probleemcasussen – met duurdere jeugdhulp – is de woonplaats vaak moeilijk te achterhalen.
3. **Verkeerde prikkel voor voogdij.** Bij voogdij is de woonplaats van het kind leidend zodat gemeenten met jeugdinstellingen financieel verantwoordelijk worden en niet meer de gemeente van afkomst.

Momenteel regelen de 42 jeugdregio's zélf via een convenant de grootste administratieve problemen. Dit blijft zo totdat de wettelijke vereenvoudiging in de Jeugdwet ingaat. Het woonplaatsbeginsel heeft consequenties voor het financiële verdeelmodel in de Jeugdwet en vraagt een zorgvuldig implementatietraject.

Hart voor Hilversum vindt een adequate en vlotte jeugdzorg belangrijk en vraagt zich af wat de wetswijziging voor gevolg heeft voor het tempo van de te bieden hulp en de financiële gevolgen voor onze gemeente:

1. Om het woonplaatsbeginsel te kunnen toepassen moeten gemeenten en gecertifieerde instellingen hun administratieve processen aanpassen. Het Rijk verwacht een verlichting van de administratieve lasten, onder ander omdat het gezag niet meer hoeft te worden uitgezocht. Leidt wijziging van het woonplaatsbeginsel in Hilversum tot verlichting van de administratieve lasten en daardoor tot verlichting van de financiële druk?
2. Bent u van mening dat de verandering van het woonplaatsbeginsel leidt tot bespoediging van de te bieden jeugdzorg, omdat het gezag niet meer hoeft te worden uitgezocht?
3. Heeft u al een beeld van het veranderde aantal jeugdigen dat per 1 januari 2022 op kosten van de gemeente Hilversum jeugdzorg krijgt? Heeft u een beeld van de daarbij horende veranderende financiële situatie voor de gemeente Hilversum?

Dak- en thuisloze jongeren krijgen te maken met deze wijzing in de Jeugdwet. Wanneer jongeren geen adres hebben om zich op te kunnen inschrijven heeft onze gemeente de mogelijkheid om in te schrijven op een beschikbaar gesteld briefadres. Ook thuislozen kunnen tijdelijk van een dergelijk adres gebruik maken. Bijna 30 % van de daklozen in Nederland is jonger dan 30 jaar. Dit is een verdrievoudiging sinds 2008. Dat er zo veel jongeren op straat belanden, ligt deels aan de kwetsbare overgangsfase van 17 naar 18 jaar. Ze zijn dan officieel meerderjarig en komen niet meer in aanmerking voor jeugdzorg. Terwijl een 18-jarige met persoonlijke problemen niet op eigen benen kan staan. Ik wijs u op de al eerder door ons gestelde art. 41 vragen over de kostendelersnorm (d.d. 17 augustus 2020).

4. Voor hoeveel daklozen onder de 30 jaar is Hilversum de werkelijke verblijfplaats?
5. Welke gevolgen heeft de wijziging in het woonplaatsbeginsel voor de hulp aan dak- en thuisloze jongeren in Hilversum vanaf 18 jaar, die vaak de vrijwillige hulp waar zij vanaf die leeftijd recht op hebben, afwijzen?

Een kostenverrekening of woonplaatsbeginsel voor cliënten in **beschermd wonen** die uit andere gemeenten komen is bestudeerd en in april afgerond 2.). Beschermd wonen is als voorziening opgezet om de uitstroom vanuit de klinische GGZ te vergemakkelijken. Door een beschermde woonomgeving te bieden, was voor uitbehandelde GGZ-cliënten een goed alternatief beschikbaar, dat ook een eerste opstap kon zijn naar zelfstandig wonen. In sommige gevallen kan het ook in de toekomst nodig zijn dat cliënten voor passend aanbod verhuizen naar een (centrum-)gemeente. Zeker in de eerste jaren zal het benodigde aanbod nog niet overal opgebouwd zijn. Om te borgen dat dit mogelijk is en blijft, is landelijke toegankelijkheid voor beschermd wonen geborgd in de wet. De kosten voor verhuizende cliënten kunnen niet volledig ten laste komen van de gemeente waar de cliënt naartoe verhuist: dan zouden gemeenten geen voorzieningen beschermd wonen meer op hun grondgebied willen. Daarom is een kostenverrekening of woonplaatsbeginsel geadviseerd, zodat de gemeente van herkomst gedurende een aantal jaren meebetaalt aan de kosten. Dit vormt ook een prikkel voor alle gemeenten om verantwoordelijkheid te nemen voor goede preventie en een adequate zorginfrastructuur.

6. Bent u bekend met dit onderzoek?
7. Zo ja, is er zicht op het aantal cliënten dat op kosten van de gemeente Hilversum beschermd woont, zodra de wetswijziging in werking treedt?
8. Wat zijn de financiële gevolgen voor de gemeente?

In afwachting van uw reactie,

namens de fractie van Hart voor Hilversum

M. Boumadkar-Boukhriss en R. Redmeijer

1.) Het voorstel is op 28 januari 2020 met algemene stemmen aangenomen door de Tweede Kamer. De Eerste Kamer heeft het voorstel op 11 februari 2020 als hamerstuk afgedaan.

2.) https://vng.nl/sites/default/files/2020-06/kostenverrekening-of-woonplaatsbeginsel-beschermd-wonen.pdf